

Експертний висновок
Міністерства фінансів України
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України
щодо встановлення граничних розмірів комісійної винагороди
(інтерчейнджу) при здійсненні міжбанківських платіжних операцій
з використанням платіжної картки»
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення граничних розмірів комісійної винагороди (інтерчейнджу) при здійсненні міжбанківських платіжних операцій з використанням платіжної картки» (далі – законопроект) (реєстраційний № 9170 від 03.04.2023), поданий народними депутатами України Кузьмініх С. В. та Мазурашу Г. Г.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом запропоновано закріпити на законодавчому рівні граничні розміри комісійної винагороди (інтерчейнджу) при здійсненні учасниками ринку безготівкових розрахунків з використанням електронних платіжних засобів шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про платіжні послуги» та Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Зокрема запропоновано встановити, що розмір інтерчейнджу з 01.01.2026 не може перевищувати 0,32 % суми операції, здійсненої з використанням дебетової платіжної картки, та 0,73 % суми операції, здійсненої з використанням кредитної платіжної картки; встановити, що Національний банк України здійснює нагляд за додержанням об'єктами оверсайта платіжної інфраструктури встановлених частиною сьомою статті 37 Закону України «Про платіжні послуги» граничних розмірів інтерчейнджу при здійсненні безготівкових розрахунків з використанням електронних платіжних засобів; запровадити відповідальність за перевищення встановлених граничних розмірів інтерчейнджу; встановити поступовий перехід до встановленого законодавством ЄС розміру комісійної винагороди (інтерчейндж), який не може перевищувати: з дня введення в дію цього Закону до 31.12.2023 – 1 %; з 01.01.2024 до 31.12.2024 – 0,7 %; з 01.01.2025 до 31.12.2025 – 0,5 %; встановити, що на час дії правового режиму воєнного стану в Україні суб'єкти господарювання, визначені в абзацах третьому та четвертому частини третьої статті 55 Господарського кодексу України (суб'єкти мікропідприємництва), звільняються від сплати комісійної винагороди інтерчейнджу еквайру та/або емітенту за здійснені платіжні операції із застосуванням платіжної картки прямо чи опосередковано (через третіх осіб).

З пояснювальної записки вбачається, що прийняття акта створить сприятливі умови для ведення та розвитку бізнесу, стимулюватиме подальше зростання обсягу безготівкових платежів з використанням платіжних карток,

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 26B2648ADD3032E104000000A2FE2E00178CAB00

Підписувач Улютін Денис Валерійович

Дійсний з 04.11.2022 13:28:15 по 04.11.2024 13:28:15

Міністерство фінансів України

14020-04-3/10315 від 14.04.2023

покращить інвестиційний клімат в Україні та захистить вітчизняних споживачів від необґрунтованих підвищень цін на товари та послуги.

Водночас слід зазначити, що встановлення на законодавчому рівні розміру комісії інтерчейндж матиме негативні наслідки для ефективного функціонування платіжного ринку, оскільки будь-яке втручання в ринкові механізми формування вартості послуг спричиняє зниження конкуренції та темпів розвитку ринку, а також може призвести до зниження темпів збільшення частки безготівкових розрахунків в Україні.

Крім того, встановлення законодавчих обмежень на розмір комісійної винагороди за послуги еквайрингу та/або інтерчейнджу не сприятиме розвитку безготівкових розрахунків та призведе до підвищення тарифів на банківські послуги, збільшення вартості обслуговування платіжних карток, а також встановлення плати за ті послуги, які наразі не тарифікуються.

Також слід зауважити, що вагомою складовою в загальній вартості комісії за еквайринг є міжбанківська комісійна винагорода, яка сплачується банком-еквайром на користь банку-емітента. Така комісія встановлюється платіжною організацією платіжної системи відповідно до її політики та зазначається у відповідних договорах з учасниками цієї системи. Тобто встановлення її розміру є умовою договорів між платіжною організацією платіжної системи, банками-емітентами та еквайрами. Отже, комісія інтерчейндж має встановлюватися виключно у договірному порядку на підставі попиту та пропозиції, що складаються на ринку платіжних послуг.

Варто зазначити, що відповідно до статті 7 Закону України «Про Національний банк України» Національний банк України регулює діяльність платіжних систем та систем розрахунків в Україні, створює та забезпечує безперервне, надійне та ефективне функціонування, розвиток створених ним платіжних систем, визначає напрями розвитку сучасних електронних банківських технологій, контролює створення платіжних інструментів.

Так, відповідно до статті 56 цього Закону Національний банк видає нормативно-правові акти з питань, віднесених до його повноважень, які є обов'язковими для органів державної влади і органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб.

Постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 164 «Про затвердження Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів» встановлено, що суб'єкт господарювання сплачує еквайру комісійну винагороду та/або іншу плату за еквайринг відповідно до укладеного між ними договору.

Водночас згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» банки є юридично незалежними, самостійно визначають напрями своєї діяльності та встановлюють процентні ставки і комісійні винагороди за своїми послугами. Банку забороняється встановлювати комісійні винагороди на рівні нижче собівартості банківських послуг у цьому банку.

Крім того, законопроектом запропоновано встановити, що Національний банк України здійснює нагляд за додержанням об'єктами оверсайта платіжної інфраструктури, натомість відповідно до частини третьої статті 53 Закону України «Про Національний банк України» законодавче регулювання питань, пов'язаних з виконанням Національним банком своїх функцій, установлюється або змінюється виключно цим Законом.

Ураховуючи зазначене, вважаємо, що законопроект потребує погодження з Національним банком України.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Згідно з пояснювальною запискою прийняття акта не потребуватиме додаткових видатків із Державного бюджету України.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Оцінити вплив запропонованих норм на показники бюджету неможливо через відсутність необхідних для розрахунку даних.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Згідно з пояснювальною запискою прийняття акта не потребуватиме додаткових видатків із Державного бюджету України.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

До законопроекту всупереч статті 27 Бюджетного кодексу України не надано фінансово-економічних обґрунтувань з відповідними розрахунками.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроект не може бути підтримано.

**Перший заступник
Міністра фінансів України**

Денис УЛЮТІН